

tot het laatst van het laatste stadium voorigedron- gen en is er geen genezen meer aan. Dan geraakt men in strijd met de woorden, die volgen en met het heele karakter van den ban, die toch een uiter- ste remedie is om den zondaar nog te behouden. Bederven is daarom beslist foutief.

Wanneer men aan het begrip „bederf“ de voor- keur geeft boven „verrotting“ — en ook ik gevoel daar veel voor — dan zou men moeten spreken van: bedervend lid.

Met de twee overige veranderingen kan ik voor mij grif accoord gaan.

„Zij bedoelen voor „Voorstanders“ te lezen „Op- zieners“ en voor „minste“ „geringste“.

Dergelijke kleine veranderingen waren er nog wel in grooteren getale aan te brengen.

Een andere vraag is of Deputaten hiermee aan- hun opdracht hebben voldaan.

Of zij niet hadden moeten overwegen een veel ingrijpendere herziening voor te stellen.

En zoo hun dit niet wenschelijk bleek, daarvan omstandig rekenschap hadden moeten geven.

Het kon hun niet onbekend zijn, dat het formu- lier van de afsnijding vaak tot groote moeilijk- heden aanleiding heeft gegeven.

Onze kerken oefenen niet enkel levensucht, maar ook leertucht.

En nu deed zich meer dan eens de kwestie voor: is dit formulier in ieder geval van leertucht wel te gebruiken.

Wordt iemand geheel van het geloof afvallig, openbaart hij zich als een godloochenaar, een spot- ter of een totaal onverschillige, dan past dit for- mulier geheel op hem.

Maar kan ditzelfde ook verklaard van iemand, die wel een dwaling aankleeft en die propageert, doch aan wiens kindschap Gods we ten slotte niet gaarne zouden twijfelen?

Dat komt herhaaldelijk voor.

En wat doet men dan?

In den regel scheiden zulke dwalenden zich af en voegen zich bij een andere kerk of eenige sekte.

Maar soms willen zij dat niet.

Naar hun oordeel zijn de Gereformeerden ook christenen en al zijn ze het op kardinale punten niet langer met hen eens, zoo vinden zij het toch niet noodzakelijk met hen te breken.

Zij nemen een ruim standpunt in.

Hen in de kerk laten, vooral zoo zij hun dwa- lingen zoeken te verspreiden, gaat natuurlijk niet.

Men mag eenzijdig niet zeggen: alleen Gere- formeerden kunnen ware christenen zijn.

Maar anderzijds brengt het karakter van onze kerken ook mede, dat we niet deze gedragslijn mogen volgen: allen, die zich als ware christenen openbaren, laten wij tot de gemeenschap der kerk toe.

Onder de „zogenoemde Darbisten“ zijn veel lieve, teedere christenen.

Toch hooren zij in onze Gereformeerde Kerken niet thuis.

Evenzoo zou ik op het christen-zijn van vele apostolischen en ethischen niet gaarne iets af- dingen.

Toch zou het zonde zijn de deuren ook voor hen open te zetten.

Dan zouden onze kerken in een minimum van tijd, ja terzelfder tijd, hun Gereformeerde karakter hebben verloren.

Dan zouden de belijdenisschriften niet langer ac- coörd van gemeenschap zijn.

Dan zouden we spoedig geheel zijn doorgelooit. In de kerk mogen ze niet blijven.

Hen zonder vorm van proces te „schrappen“ is al evenzeer ongeoorloofd.

„Schrappen“ is geen tuchtmiddel.

Zoo zou de uiterste maatregel der liefde, de afsnijding, wel op openbare goddeloozen worden toegepast, maar op hen niet.

Zij zouden liefdeloos de kerk uitgeworpen worden.

Dus dan ook hen met het formulier van den Ban afsnijden?

Ook dat heeft zijn bezwaren.

Wie zou van iemand, die naar onze innerlijke overtuiging, zij het dan al dwalend, God vreest, durven verklaren, dat hij „vreemd is aan de ge- meenschap van Christus“ en tot de gemeente dur- ven spreken: hij „is daarom door ulieden te hou- den als de heiden en de tollenaar, naar het bevel van Christus, die zegt in den hemel gebonden te zijn, al wat Zijn dienaars binden op de aarde.“

Ieder gevoelt, dat dit op den toestand niet klopt. Een geval uit de praktijk.

Een ernstige jonge man was onder apostolischen verzeld geraakt, loochende de uitverkiezing, ge- loofde aan de wederherstelling aller dingen enz. Hij zweeg daarvan niet. Integendeel. Elke ge- legenheid nam hij te baat om zijn leeringen aan man of vrouw te brengen, ieder klampte hij aan. Door den kerkeraad was hij niet te overtuigen. Ook was hij niet van zins de Gereformeerde Kerk te verlaten, hoewel hij openlijk verklaarde het op ver- schillende punten met de Gereformeerde belijdenis niet eens te zijn. Apostolische broeders radden hem in de Gereformeerde Kerk te blijven en voor den drang op hem uitgeoefend, niet te zwichten.

Overigens was zijn wandel onberispelijk, onder- zocht trouw de Schriften, beleed zijn algeheele verdorvenheid, stelde zijn betrouwen alleen op de genade van Christus.

Denk u de moeilijkheid van den kerkeraad, die hierover te oordeelen had, eens in.

Het formulier van den Ban tot in onderdeelen op hem toepassen, daarvoor deinsde de kerkeraad begrijpelijkerwijze terug.

Daarom heeft men een oplossing hiervoor ver- langd.

Sommigen dachten zich een tweede formulier van den Ban naast het eerste.

Anderen meenden met wijziging van een enkele passage het gewone formulier daarvoor pasklaar te maken.

Voor hen is het rapport een ontuchtering.

Ik stel mij in deze geen partij.

Maar wel had ik verwacht, dat Deputaten deze zaak onder de oogen zouden hebben gezien.

Uit niets blijkt echter, dat ze dit deden.

En dat vind ik jammer.

Dubbel jammer!

Het formulier van de Wederopneming.

Hierin waren nog wel wat taalvosjes te vangen. Maar Deputaten zijn van oordeel, dat zij den wijngaard niet bederven.

Immers heet het kort en bondig: Omtrent dit for- mulier hebben Deputaten geen voorstellen te doen.

De Rapporten op de Particuliere Synodes van Friesland.

Ter verdere oriëntering in het oordeel van de Particuliere Synodes over de rapporten, welke ter Generale Synode zullen worden aangeboden, volge nu Friesland.

Eigenlijk komt hier alleen Friesland, Noordelijk Gedeelte, in aanmerking.

Deze Particuliere Synode behandelde de rap- porten zeer uitvoerig en sprak zich blijkens het officieel verslag aldus uit:

De kerken van Friesland (N.G.) vergaderd in Particuliere Synode, met veel belangstelling ken- nis genomen hebbende van de rapporten der Deputaten tot Herziening van de liturgie enz., en van de voorstellen daarin gedaan, dankbaar waardeurende den veel omvattenden arbeid, welke daaraan is ten koste gelegd, en de wijze waarop daarin onderscheidene vraagstukken aan de orde zijn gesteld, nochtans van oordeel, dat deze voorstellen voor het meereendeel nog niet die rijpheid vertoonen, waardoor zij reeds voor een beslissing vatbaar zouden zijn, en ook de kerken zelf in menig opzicht nog niet voor zulk een beslissing rijp kunnen worden geacht, verzoeken de Generale Synode, deze voorstellen in den vorm waarin zij gedaan zijn, niet te aanvaarden, maar daaruit alleen aan te nemen, wat noodzake- lijk om verandering roept en waarover in de kerken genoegzame overeenstemming be- staat, het overige, voor zoover daaraan behoefte is, tot nadere overweging opdragende aan com- missies met een minder omvangrijk mandaat.

Ten aanzien van de afzonderlijke voorstellen, merken zij op:

1o. wat betreft de belijdenisvragen.

a. dat er bij haar bezwaar bestaat tegen de uitdrukking voorkomende in het rapport blz. 170 alinea 8, sub 2, als zou in de belijdenisvragen, „meer de behoefte, dan het bezit, meer de begeerte dan de zekerheid“ dienen tot uitdrukking te worden gebracht, omdat h. t. de belijdenis toch is de be- lidenis des geloofs, en het geloof naar onze formulieren van Eenigheid altijd als een geestelijk bezit moet worden opgevat;

b. dat het haar gewenscht voorkomt, dat de Synode een kort formulier van belijdenis doe op- stellen, waarin als noodzakelijke punten voor de belijdenisvragen worden opgenomen: instemming met de belijdenis, uitdrukking van het per- soonlijk geloof, belofte van naastig bijwonen van den Dienst des Woords en het ge- bruik der Sacramenten;

c. dat de formulering dezer vragen soberder zij, dan die welke door de Deputaten wordt voor- gesteld, ook meer in aansluiting aan de formulering in onze belijdenisschriften, en aldus, dat daarin het belijdenis-doen duidelijker uitkomt als te zijn, een belijdenis des geloofs.

(Zie bijlage I)

2o. wat betreft de orde der liturgie.

a. dat het haar gewenscht voorkomt, wanneer de Synode meent de belijdenis der zonden en de verkondiging der vergeving in de orde der liturgie op te moeten nemen (wat zonder genoeg- zame instemming in onze kerken niet zonder be- zwaar zou kunnen geschieden), alsdan in de ver- kondiging van de vergeving der zonden het woord „herein“ te vervangen door een krachtiger woord, en h. t. door de invoering van de woorden „met een geloovig hart“ voor „toevlucht nemen“ beter uitkomt, dat de vergeving der zonden aan de oefening van het geloof gebonden is;

b. dat zij voorts voorstelt den dienst der barm- hartigheid niet te regelen zooals door deputaten wordt aanbevolen, maar dit over te laten aan de plaatselijke kerken naar gelang van de plaats- lijke omstandigheden en voor het overige het door deputaten voorgestelde aan de nadere kennisneming en overweging der kerken over te laten.

3o. Wat betreft de formulier-geboden: dat zij afzweeren daarin geenerlei verandering aan

te brengen, tenzij dan in het „gebed voor allen nood der Christenheid“ en het gebed na de hand- delingen der kerkelijke bijeenkomsten, de opname van een bede voor de zending enz., waarbij dan ook nog wordt gevoegd een bede voor den dienaar en het werk der barmhartigheid.

4o. Wat betreft de formulieren voor de be- diening van den Doop en het Avond- maal en de oefening der kerkelijke tucht, dat zij in overweging geven uit de des- betreffende voorstellen:

a. alleen over te nemen de drie „vermaningen“ bij de afkondiging van de trappen der kerkelijke tucht; in het formulier van den Kinderdoop in de derde vraag de woorden „te onderwijzen“, te laten volgen „en te doen (of te helpen) onderwijzen“, in het formulier voor den Doop van volwassenen de woorden „privatelyk door ons“ in de aanspraak tot de doopelingen te laten vervallen en in het dankgebed het woord „persoon“ in „broeder(s) of zuster(s)“ te veranderen;

b. zoo de Synode het gewenscht acht een verkort Avondmaalsformulier op te stellen, — hetgeen ech- ter hi met het oog op de wenschelijkheid, dat de avondmaalsganger steeds van het geheele for- mulier hebbe kennis genomen, niet zonder groot bezwaar is, daarin dan toch in ieder geval de heenwijzing naar het plaatsbekleedend lid van Christus volledig op te nemen; en dan niet alleen in een noot, maar in de kerkenorde zelf vast te leggen, dat dit verkorte formulier alleen bij de voortzetting van de Avondmaalsviering in den mid- dag- of avondgodsdienstoefening gebruikt zal wor- den.

5o. Wat betreft de formulieren tot bevestiging van de Dienaren des Woords, van de Onderlingen en Diakenen en van het Hu- welijk, dat zij het in het bijzonder van deze formulieren gewenscht achten, ze nog eens aan een commissie in studie te geven, in het bijzonder wat aangaat in het formulier tot bevestiging van Diena- ren des Woords de invoering van een soort orde- ning bij de handoplegging, en het prijsgeven van de uitdrukking „Herder“, speciaal voor den Dia- naar des Woords en de desbetreffende uiteenzet- ting in het tegenwoordige formulier; en in het huweliksformulier het terugbrengen van de ont- zaken „doel“ van de instelling van het hewe- lijk van drie tot twee; om rekening houdende met de van onderscheiden zijde gemaakte opmer- kingen, een volgende Synode van een historisch, exegetisch en liturgisch wel gemotiveerd voorstel te dienen.

6o. Wat de Gezangen betreft:

dat de Synode het voorloopig late bij wat we hebben en voor de uitbreiding van dezen „bundel“ wachte, tot voor onzen openbaren eeredienst be- tere en geschiktere berijmingen en zangwijzen wor- den aangeboden.

Tenslotte achten de kerken het nog gewenscht, dat er ook in de woordenkeus der formulieren geenerlei wijziging worde aangebracht, tenzij zulk een wijziging beslist noodzakelijk is, en er voort- een taalkundig onderzoek is ingesteld naar de be- teekenis van zulk een wijziging, opdat niet licht- vaardig aan den bedoelden zin, of het classiek karakter onzer formulieren schade worde aange- bracht.

BIJLAGE I. Als voorbeeld van de bedoeling van sub 1o. c. diene het volgende concept:

Geliefden in onzen Heere Jezus Christus. Gij zijt hier verschenen om naar den eisch van het verbond der genade, dat ook aan u door den H. Doop bezegeld is, voor God en Zijn Heilige gemeente in 't openbaar belijdenis te doen van uw geloof en aldus toegang te erlangen tot des Heeren Heilig Avondmaal.

Wilt daartoe ongeveerinsdelijk antwoorden op de volgende vragen:

Ten eerste. Verklaart ge, dat ge de leer onzer Kerk, die gij geleerd, gehoord en beleiden hebt, houdt voor de ware, zaligmakende leer, overeen- komende met de Heilige Schrift, en belooft ge, met verwerping van alle dwaling, in de belijdenis van die leer, door Gods genade, standvastig te zullen blijven in leven en sterven.

Ten tweede. Belijdt ge, thans den toegang tot het Heilig Avondmaal vragende, dat gij u vanwege uwe zonden mishaaft en u daarover voor God verootmoedigt, dat gij nochtans vertrouwt de ver- geving uwer zonden in het bloed van Jezus Christus, den eenigen Zaligmaker te hebben en dat het uwe hartelijke keuze is, den Heere lief te hebben en te dienen naar Zijn Woord, de wereld te verlaten, uwe oude natuur te dooden en in een Godzalig leven te wandelen.

Ten derde. Belooft gij te zullen volharden in de gemeenschap der Christelijke Kerk, inzonderheid door een naastig zoeken van de bediening des Woords en der Sacramenten en u te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht, indien het mocht gebeuren (wat God genadiglijk verhoede), dat gij in leer of leven u kwaamt te misgaan?

N.N. Wat is daarop Uw antwoord?

Antwoord enz.

Overgenomen door de Synode worden met eenige wijziging de voorstellen van de Classis Dokkum over echtscheiding en leerboek, zoodat ze luiden:

Echtscheiding. De Generale Synode sprek- zich uit overeenkomstig de conclusie, door Prof. Ridderbos subsidiair voorgesteld aan het eind van zijn Memorie (Rapportenboek pag. 65).

Leerboek. De Generale Synode besluit in- zake het leerboek voor de catechisatie, zoo naar- mogelijk zich aan te sluiten bij den Catechismus, dezen intact te laten als belijdenisformulier, doch voor de leerlingen de vragen en antwoorden, met behoud van gansch den inhoud, te vereen- voudigen en ze naar de algemeene erkende behoe- ven van dezen tijd aan te vullen; zoodanig dat het karakter van het praktisch belijden meer dan dat van een logische samenvatting bewaard blijft; — en

als in het De voor kerk van des tijds

Geheel ger gere Synode

Toch heeft kenbaar gem

Tegen dit Particuliere

deelte, 6 Jun werd opgeno

22 Jun j.l. de rapporten

Met geen gelding gen

Onwillekeu node is gep

Men weet, porten op d

hollige goede

Hij vond, reetstreeks u

kennen

Over het a van een ove

enigen

Het resulta Maar beha

geving, d ze Voelde hij

vertollige g

En krijgen kerken in

Synode? Friesland

Arme Syn

= Voorbeelde

In onze b of „u voorn

we het gevo

te Kalff. Te

woordenboek

als „op u n

smiting.

In „De Ba

hoe de heer

van voorbeel

In het n atlevering

thans dire

school te

van Prof. wijziging

aan met

enkele hi

In een

wordt ges

„Want

Ter sto

De tafel

d.w.z.: wa

besloot ik

maaken.

Andere

Boccaccio's

1. „Do-

dello gesp

verstoort

vergeelden,

Blondello

vertaling

besloot.

2. „...

bedenken

te trouwe

voulfor es

d.w.z. hij

3. „...

rentijners

en de naa

den“, d.w

Fransch:

4. „...

Fransch:

Voorts

taling van

Boven l

sche lever

voor hem

zijn leven

het plan

Latijnsche

Tweede

u nemen

betrouwt,

überde w

tijnsche t

vaat besle

Als voc

brief van

van Flore

der Verh

..... er

met goede

lykheden,

de Medici

dat hij be

de stad t